

**ישיבת הוועדה השנייה בראשות השופט עמית בנושא הערות לשכת עורכי הדין לרפורמה
בתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ח-2018**

נוכחים: השופט יצחק עמית, השופטת מיכל הירשפלד, פרופ' טליה איינהורן, ד"ר
אסף פוזנר, עו"ד לירון בנית ששון, עו"ד רועי גרוסברגר, עו"ד מרגנית לוי.

להלן תרשומת הנושאים שעלו ביום 12.8.19:

להלן הערות לפי סדר התקנות:

1. **תקנה 1 לתקנות-** טען כי יש להוסיף אחרי המילים "פתרון צודק של הסכסוך" את המילים "תוך התחשבות ב-" ולמנות את העקרונות המוזכרים בתקנות הנוספות שבפרק עקרונות היסוד כגון הליך ראוי והוגן.

2. **תקנה 2-** ו [REDACTED] העירו שתקנה זו מיותרת ואין צורך לציין את המובן מאליו בנוגע לקיומה של מערכת שיפוט עצמאית ובלתי תלויה וכו'. כמו כן, ובכל מקרה, יש להוסיף אחרי המילה "שוויון" את המילה "מהותי" שכן אין מדובר רק בשוויון פרוצדורלי. לטענת [REDACTED], על בית המשפט להתייחס במקרים מסוימים באופן שונה לתובע ולנתבע, כך למשל בהקשר של שאלון- התובע רשאי לשלוח שאלון רחב יותר כי אינו יודע את העובדות.

כמו כן, נטען כי יש למחוק את המילה "מידתי" מכיוון שלטענת [REDACTED] המשמעות שלה היא שבית המשפט רשאי לכפות על הצדדים במקרים מסוימים מתן פסק דין לפי סעיף 79א לחוק בתי המשפט.

3. **הגברת השקיפות וגילוי הדדי-** טען כי בדברי ההסבר לתקנות הוזכר העיקרון של הגברת השקיפות וגילוי הדדי אולם עקרון זה לא בא לידי ביטוי בעקרונות היסוד ולכן יש להוסיפו.

4. **תקנות 3 ו-4-** טענה כי תקנות אלה מיותרות ויש למחקן.

5. **תקנה 5-** ציין כי יש לקבוע במפורש שבאיזון בין אינטרס בעלי הדין לבין האינטרס הציבורי, אינטרס בעל הדין גובר.

6. **תקנה 7- סמכות מקומית-** טוען שיש להחזיר את החלופות הקיימות היום בתקנה 3 (כגון מקום יצירת ההתחייבות וכן מקום המעשה או המחדל שבשלו תובעים). נטען כי התיקון נעשה ללא קיומם של נתונים אמפיריים על המצב כיום וצפויה פגיעה בהתפלגות הקיימת כאשר לא ברור כיצד המערכת תתמודד עם כך. התקנות יוצרות קשיחות ביחס לסמכות המקומית בין המחוזות וגמישות בתוך המחוזות. למשל, היום 17% מהתיקים מוגשים במחוז חיפה. אם בעקבות התיקון יעלה מספר התיקים כך ש- 21% מהתיקים יוגשו במחוז זה, כיצד תתמודד עם כך המערכת? [REDACTED] תומך בפסה"ד שניתן בלוי נ' פולג וככלל סבור שיש לאפשר לכל בעל דין להגיש תביעתו בכל מקום בארץ ללא קביעת תנאים בתקנות.

7. תקנה 9(ב) - ציין כי מדובר בהערה של [REDACTED] שלפיה 120 ימים אינם מספיקים לצורך הגשת כתב הגנה וצירוף חוות דעת בתיקי נזקי גוף. לשיטתו, יש להעמיד את פרק הזמן להגשת כתב הגנה וחוות דעת בתיקים כאמור על 150 ימים כאשר הפגרה תבוא במניין הימים. בהקשר זה, התקיים דיון בעניין הודעות צד ג'/ד' וההשלכות שיהיו לתיקון כאמור על משך ההליך.

[REDACTED] ציינה שיש לקבוע מועד מיוחד כאמור גם לנתבעים בחו"ל.

8. תקנות 14-9 - כתב הטענות-

- א. טען שיש להגביל את החלק השני שעיקרו "תמצית מנהלים" ל- 5 עמודים ושכתב התביעה עצמו לא יוגבל בהיקף עמודים.
- ב. נטען שאין היגיון בדיפרנציאציה של היקף העמודים כפי שנקבעה מאחר שתיקי נזקי גוף בגובה של 400,000 ₪ יכולים להיות מורכבים בדומה לתביעה במחוזי ו-11 עמודים לא יספיקו במקרה מסוג זה.
- ג. עלה הנושא של ריבוי תובעים ונתבעים והצורך בהתקנת תקנה ייעודית בעניין היקף כתב הטענות במקרים אלה.
- ד. נטען שנוסח תקנה 9 איננו ברור וגם היחס של תקנה זו ליתר התקנות שמנויות לאחר מכן איננו ברור. בהקשר זה, דובר על האפשרות להפנות לתקנות הרלבנטיות שמפרטות את המידע שיש לכלול בכל חלק. כך למשל בתקנה 9(א) יופיע: "(1) כותרת כאמור בתקנה 10 ו-12 בהתאמה".

ה. תקנה 10(11) - לפי תקנה זו יש לציין "דבר קיומו של הליך נוסף בבית משפט או בבית דין, בקשר למסכת עובדתית דומה". טען כי הנוסח רחב מדי ולא ברור אלו הליכים נדרש התובע לפרט.

9. תקנה 14 - ציין כי לא ברור מהו אותו "מידע נוסף" שיש לכלול בחלק השלישי. כמו כן, הוא העלה את החשש שאי צירוף מידע כאמור יעורר שאלות בדבר תום לבו של בעל הדין.

10. תקנה 15 - נספחים לכתב הטענות-

- (א) העיר שיש למחוק את המילה "בלבד" ולחילופין לכתוב במפורש שבעל דין רשאי לצרף חוות דעת מומחה אם רצה להוכיח עניין שבמומחיות.
- (ב) בפסקה (3) - וס"ר - טען שיש להחריג מידע גנטי במפורש ויש להגביל את טופס הוס"ר לחצי שנה. כמו כן, הוא ציין שיש לבדוק את טופס הוס"ר אל מול חוזר מנכ"ל משרד הבריאות ולערוך "תיאום ציפיות" בנושא.

11. **תקנה 37(ט)** - לפי תקנה זו אם בעל הדין הוא מדינה או תאגיד אזי נדרש נציג מטעמו שהוא בעל תפקיד הבקיא בפרטי הסכסוך להתייצב לפגישת המהו"ת. עו"ד פוזנר ציין שגורם בפרקליטות טען שהדבר יסב נזק רב למדינה ולתאגידים שייאלצו "להיגרר" לפגישות אלה וגם אין טעם בנוכחותם.

12. **תקנה 58(א)** - **עיון במסמכים** - ציין כי גורם בפרקליטות הביע התנגדות לברירת המחדל שלפיה במסגרת העיון במסמכים מתבקש בעל הדין למסור אותם לבעל הדין שכנגד כשהם סרוקים ושעדיף למסור צילום של המסמכים.

13. **תקנה 65(ג)** - טען כי קיימת סתירה בין תקנה זו שקובעת שככלל הליך גישור לא יהווה עילה מספקת לשינוי מועד דיון לבין סעיף 79ג(ה) לחוק בתי המשפט שלפיו אם העביר בית המשפט ענין לגישור, יעכב את ההליכים שלפניו לתקופה שיקבע. עו"ד פוזנר הציע להגביל זאת ל- 6 חודשים. קרי, רק אם הליך הגישור נמשך מעבר ל- 6 חודשים אז עצם קיומו לא יהווה עילה מספקת לשינוי מועד הדיון.

14. **תקנה 67** - טען שיש לשנות את ברירת המחדל שנקבעה ביחס להליכים בבית משפט שלום כך שהעדויות תהיינה בכתב ורק במקרים חריגים יימסרו בעל פה. לטענתו, ניתן להתרשם ממהימנות העד במסגרת החקירה הנגדית. לשיטתו, מסירת עדות בעל פה עלולה אף לפגוע במתדיינים מוחלשים שמתקשים לבטא עצמם באופן ברור והדבר גם עשוי להאריך את ההליך.

15. **תקנה 68** - לפי תקנה זו בית המשפט יכריע בעניין התנגדות לשאלה ובעניין קבילותה מיד בתום טיעוני בעלי הדין. טוען כי יש לאפשר לשופט להחליט בעניין ההתנגדות בסוף ההליך.

כמו כן, הציע לחייב את בעלי הדין לפרט את התנגדויותיהם לאמור בתצהיר העדות הראשית.

הערות כלליות

16. **צו בתי המשפט (סוגי החלטות שלא תינתן בהן רשות ערעור), התשס"ט-2009** - ציין שיש לקבוע הוראת שעה לתקופת ביניים שבמסגרתה יוקפא הצו או חלקו. זאת, כדי שבית המשפט העליון יוכל לגבש החלטות בנושאים שיהיו טעונים פרשנות של התקנות החדשות.

17. **מזכיר משפטי ועוזר משפטי** - ו טענו כי מדובר בתפקידים "מעין שיפוטיים" וכי לא נקבעו תנאי כשירות לשני תפקידים אלה והליך בחירתם אינו שקוף לציבור. כמו כן, הוער שהגורם הרלבנטי שצריך למנותם הוא שר המשפטים ולכן יש להסמיכו לכך.

18. תחולת התקנות על תיקים עד 300,000 ₪ - טען כי יש להגביל את תחולת התקנות על תיקים עד לסכום של 300,000 ₪ זאת כדי שניתן יהיה לבחון את השפעתן על תיקים כאמור. נאמר כי הצעה זו גם עולה בקנה אחד עם העובדה שבחוק בתי המשפט נקבע שערעור המוגש בבית משפט מחוזי על פסק דין של בית משפט שלום בתביעה כספית עד 300,000 יידון בדין יחיד (ולא בהרכב של שלושה שופטים).

19. החלטות בפתקית - ציין כי החלטות הניתנות על ידי בתי המשפט בפתקית אינן מפורסמות לציבור וזה בעייתי. בעייתיות זו תתחדד נוכח העובדה שמדובר בקורפוס של תקנות חדשות כשלכל החלטה יש משמעות מבחינת הציבור. צוין כי נשלחה פנייה בנושא להנהלת בתי המשפט מטעם מר אלי נבו במטרה לאפשר לו לפרסם החלטות כאמור, ואולם הנהלת בתי המשפט הביעה התנגדות לכך.

20. לתקנות יהיה השלכות על השימוש בכלי של גישור.

21. תשלום על חשבון - ציין כי חסרה הסדרה של הנושא בתקנות. עיכוב הפיצוי (בין אם בשל ההליך המשפטי ובין אם לאו) גורם לניזוק בנזקי גוף סבל ונזק ניכרים ונובע מיחסי הכוחות הבלתי שוויוניים בין ניזוק למזיק. ציין כי מצב דברים זה, הביא, בתור דוגמא את מתקין התקנות האנגלי לקבוע סעד זמני של תשלום על חשבון.

הציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה המייעצת לענייני סדר דין אזרחי.

22. ביטול המרצת פתיחה - ציין שגורם בפרקליטות טען שביטול ההסדר של המרצת פתיחה ימנע פתרון מהיר בסכסוך במקרים מסוימים ושלא ניתן מענה לצורך בקיום הליך מהיר כאמור.

23. פירוט בכתבי הטענות בדבר קיומה של פוליסת ביטוח - טען כי יש להוסיף לתקנה 10 דרישה שתחול גם על תובע וגם על נתבע שלפיה יחויבו לפרט בכתבי הטענות האם יש ברשותם פוליסת ביטוח, זאת בהתאם לאמור בסעיף 28א ו-68 לחוק חוזה ביטוח.